

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Ioannis Can||tacvzeni Constantinopo-||litani Regis Contra
Mahometicam || fidem Christiana & orthodoxa assertio**

Johannes

Basileae, 1543

VD16 VD16 J 376

Optimo Atqve Doctissimo Viro D. Gilberto Cognato Nozereno, amico suo
longe charissimo, Ioannes Oporinus S. D.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98189](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98189)

OPTIMO ATQVE DOCTISSIMO

VIRO D. GILBERTO COGNATO NOZERENO,
amico suo longe charissim^o Ioannes Opo-
rinus S. D.

ERTO equidem Dei consilio ac singulari
providentia fieri puto, Gilberte Cognate
charissime, quum nostro hoc seculo ad extre-
mum fere successum immanis illa Saraceni-
cae impietatis, ac non tam in corpora quam
etiam animas quamplurimorum saeviens ty-
rannis indies magis atque magis procedat,
nostris uidelicet peccatis & haec ipsa, & longe grauiora etiam com-
merentibus, pios tamen ac sanctos aliquot uiros subinde ut excitet
Clementissimus Pater, qui pro ea qua instructi ab ipso sunt uirtu-
te, isti tanto iam tempore clandestinis Sathanae insidijs grassanti
malo, partim in lucem ueritatis protrahendo, partim diuini uerbi
armis impugnando opprimendoq; omnem operam (quod dici so-
let) atque oleum sedulo impendant. Quorum quum alij alia ueluti
subsidia certatim curent, non minimum certe opis attulisse uideri
merito debent, qui quaecunq; & ab alijs doctis bonisq; uiris in hoc
genere hucusque elaborata sunt, bona fide etiam proferre in pu-
blicum non grauantur: magnamq; adeo illos gratiam ob tam pium
officium mereri, nemo bonus uir ac CHRISTI gloriae amans,
facile negauerit. Neque hic me mouet, quod priuatis quidam affe-
ctionibus (ne quid asperius dicam) laborantes, aliter statuunt:
quorum si qui pia quadam simplicitate, rebus alioqui plus nimio ad
interitum inclinantibus, ne grauioris aliquid mali obrepat, metuunt,
ignoscendum illis quidem, ac orandum pro ipsis numen censeo, ne
(quantum in eis est) praecclaro aliorum conatui obsistere, aut ma-
le ominari potius, quam adesse, aut saltem bene precari malint. Ve-
rissimum profecto esse illud Comici dictum, Quot capita, tot senten-
tiae: cum alijs in rebus, tum ijs praecipue quae ad Religionis nego-
tium attinent, obseruare hodie licet. Atq; utinam non cum summo
animarum quoq; periculo, id experiri saepenumero contingat. Ve-

* * * rim

rum quando ita etiam ipsi omnium auctori Deo, cuius gloriae potissimum id interest, quorundam *Quorundam* ad certum tempus tolerare placet: feramus & nos a quo animo, quicquid quacumque de re alij statuunt: & fateri tamen, nos gratiam ac laudem non parvam debere ijs minime pudeat, quicumque gloriae CHRISTI salutisque hominum promouendae studio, exponere se non solum risui multorum atque contemptui, sed etiam rerum suarum, ac (si ita Domino uisum fuerit) uitae quoque periculo non dubitent: nosque pro uirili nostra parte quicquid in nobis est facultatum, eo conferamus sedulo, ne ipsi saltem defuisse etiam officio nostro uideamur. Itaque cum & nobis non ita pridem oblatae essent ab amico quodam nostro Orationes aliquot IOANNIS CANTACVZENI, Imperatoris Constantinopolitani, quas ille aduersus Mahometicam sectam iam olim, hoc est sub Annum salutis MCCCCLX, graece, magna quidem eruditione ac ingenti pietatis zelo conscripsisset, dignissimas ego illas statim iudicavi, quae non diutius ita uelut in tenebris ac situ delitescerent, uerum in bonorum ac pietatis Christianae studiosorum gratiam atque usum, detestanda uero illius haereseos propugnatorum aduersionem, uel (si ita omnino uellent) confusionem atque exitium publicarentur. Neque tamen contentus ea solum qua scriptae primum ab ipso autore essent lingua, proferre illas, sed uti in latinam quoque conuersae a pluribus cognosci possent, operae precium duxi. Missis igitur ijs primum ad THEODORVM BIBLIANDRVM Sacrae Theologiae in Academia Tigurina professorem longe doctissimum, amicum nostrum singularem, ac ueluti alterum ipsum, quippe quem eodem errores Mahometanae superstitionis impugnandi Sacrae Scripturae machinis teneri studio iam dudum intellexissem, cuique multo gratissimam fore illarum inspectionem minime dubitarem: inde uero eiusdem etiam consilio oblata RODOLPHO GVALTHERO Tigurinae ecclesiae fidelissimo euangelista easdem Latio donandi prouincia: facile id quidem uterque ab eo, nempe communi amico, & promouendis huiusmodi Ecclesiae CHRISTI meliorumque studiorum emolumentis nunquam non paratissimo, uti quamprimum fieret impetrauimus. Et sane, si quid iudicando possum, uix aliud scripti genus, hoc rerum Christianarum ac Turcicarum statu proferri in lucem potuit, siue ad detegendas quo cauere melius ualeant, seu oppugnandas

das etiam atq; euentendas impiæ sectæ illius imposturas, uel utilius,
uel cognitu magis necessarium. Nam ut in recensendis Mahome-
ti terroribus mire diligens est hic autor, ita in confutandis iisdem,
adductis non solum rationibus, quæ aliquid efficere apud quosdam
Axiomæ, ac solæ forsan plurimuræ possent, sed Sacræ Scripturæ ora-
culis (quibus diuinam auctoritatem ipsæ etiam Mahometi sectatores
Musulmani non derogant, ut scilicet suo ipsorum ueluti gladio eos
ingulet) tanquam efficacissimis antidotis, ita se uenenis illis op-
ponit, ita firmat omnia, ut an quicquam desiderari hic amplius à quo-
quam tum quidem potuerit, haud facile queas pronunciare. Vt inte-
rim rerum seriem, qua hic ad tantam molem paulatim à tam paruis
initijs excreuisse lues isthæc traditur, præteream: quam uel ideo di-
gnissimam obseruatu existimo, quod luculentissimum ac in primis
memorabile exemplum iusti iudicij Dei proponit ob oculos, quo uer-
bi ipsius neglectum contemptumq; ac impietatem reliquam densissi-
ma cæcitate puniri, animadvertere liceat. Verum de his quoq; alio
et loco et tempore fortasse commodius. Harum ergo rerum, quem-
admodum et omnium aliarum bonarum artium atq; disciplinarum, in
primisq; tam ueteris quam nouæ historiæ, ac sacræ quoq; philoso-
phiæ studio cum flagrare te iam dudum hætenus cognouissem, neq; id
solum ex ueteri consuetudine, quæ mihi tecum olim adhuc apud ter-
Maximum illum DES. ERASMV M ROTERODAMVM agentem
intercessit, sed et crebris interim ad me literis, ac postremo tandem
iucundissimo illo congressu tuo, quo nuper Basileam ueteres amicos
inuifendi gratia uenies, doctissima simul ac planè amica oratione tua
quamlibet indigno alioqui atq; importuno casu quodam conturbatum
ita recreasti, atq; exexisti rursus, ut non queam non admodum iucun-
dè etiam affici, quoties suauissimi illius colloquij tui adhuc mihi
uenit in mentem. Itaq; occasionem nunc iam nactus uicissim et gratissi-
candi tibi, et declarandi erga te animi mei, eamq; talem, qua simul e-
tiam de Christianæ religionis nostræ (nimis quàm miserabiliter ho-
die afflicta, atq; apud maximam orbis partem profligata) et instau-
randæ rursus, et quoad eius fieri potest conseruandæ studiosis nō ma-
le mererer, nempe doctissimi atq; sanctissimi huius scripti promulga-
tionē, sub tui nominis auspicio ita fieri eam uolui: quam etiam ut salu-
tarem cōpluribus pio ipsam animo suscepturis fore persuasissimū ha-
beo, ita

EPISTOLA

beo, ita & abunde animum tibi meum ceu arrabene quodam oblato
 declaraturam, ac simul gratissimam quoque futuram cōfido. Ceterum
 nolo commemorare hic pluribus, quanta fide ac religione in excuden-
 do hoc opere sumus usi: id saltem fateri tamen minime nos pigeat, cum
 unicum tantum exemplar, quod descriptioni subseruiret, essemus na-
 cti (in quo & lacunæ alicubi quædam apparebant, sed pauciores ta-
 men illæ, & quarum defectus uel ex latinâ uersione abunde uideretur
 sarciri) maluisse ita prorsus per omnia quale id cunctis erat ex-
 primere, quam uel iota usquam addere, aut immutare quicquam.
 Qua quidem religione in edendis ueterum monumentis, utinam &
 alij quidam (quos nouimus) uti, quam temere quod somniantibus
 sepe uisum fuerit, cum quid parum adeo statim est obuium, substi-
 tuere mallent minus equidem corrupta pleraque in publicum prodirent,
 quæ ita à sciolis istis plerunque depræscriptis, ut ipsi illorum
 autores, si eis redire ad superos liceret, haud raro seipsos etiam in
 relictis à se posteritati lucubrationibus suis nosse uix possent. Au-
 daciam profecto execrandam, ac publicis legibus uel in primis
 cohercendam, quam cum hætenus cane peius & æque semper oderimus,
 ita nobis cauendam sedulo existimamus, ut nihil magis: eo pacto uel maxime
 Officinæ typographicæ nuper à nobis institutæ diligentiam ac fidem studio-
 sis bonarum literarum atque artium commendaturi. Proinde, ut etiam hoc
 testatum hic relinquamus, unico solum isto incommodo (quanquam leuiore
 tamen illo, quam ut eo nomine appellari conueniat) laborauimus in excudenda
 horum parte maxima, quod non licuit domi nostræ (quod alijs quibusdam
 grandioris operæ interea occuparentur præla nostra) totum id quicquid erat
 curare, sed aliorum & opera & charactere uti oportuit: in quibus tamen &
 ipsis ita aduigilatum speramus, ut nihil neque hac etiam in parte
 magnopere desiderari à quocumque æquioris saltem animi lectore aut
 posse, aut debere, plane confidam. Quæ uero hoc loco de autore ipso, &
 scripti huius argumento ac ratione dici possent, libenter etiam prætereo,
 quod maxime ea partim ex altera Præfatione Latinæ uersioni præmissa,
 partim diligenti & accurata ipsius libri lectione cognosci, quam prolixiore
 hic narratione ab altera illa multo utiliore ac digniore cognitu impedire,
 aut detinere longius. Vale, optime atque doctissime

NVNCVPATORIA.

Sine COGNATE : ac simul operam quoque à nobis in Anto-
nij Garronis tui Lucubrationem, in Pomponij legem II de Origi-
ne iuris præstitam, quem una ad te multo quàm antea fuerat niti-
diorem cultioremq; mittimus, adiecto etiam elegantissimo comite
Francisci Balduini Attrebatij Iurisconsulti in Rusticas Iusti-
niani leges Commentario, æqui boniq; facito: & propediem alia
quoque nostris typis à te commissæ, quo serius absoluantur, eo melius
exculta (sat enim citò, si sat benè) ad te reditura, persuasissimum
habeto. Basileæ, Idib. Februarij. Anno Salutis

M. D. XLIII.

LACTORI TYPOGRAPHVS.

Tametsi in toto hoc Opere exprimendo aduigilatum sedulò à nobis sit,
ne quid usquam à manuscripto exēplari discederetur, tamen in ipsa statim
libri Inscriptione, pro eo quod erat *lucubrationes* το *lucubrationes*, nescio quo
pactio *lucubrationes* positum est: idq; recte ne an secus, alijs expendendum permit-
timus, nam ut de Cyri nomine, an recte Cantacuzeno ascribatur, non satis
perspectū adhuc nobis est, quòd à nullo eorum qui huius in historijs memi-
nerunt, sic appelleretur: ita an pro eo confestim *lucubrationes* nomen debuerit substi-
tui, non possumus pronunciare: atq; ideo eiusce hic uelut in limine admo-
nere, operæ precium duximus. quemadmodum & quòd in aliquot paginis,
satis manifesto tamen errore, *πρόημα* pro *πρόημα*, in eadem Inscriptio-
ne, operarum nimirum incuria irrepsisse uidetur. id quod ipsum
etiam hoc loco indicasse, minime absur-
dum existimamus.